AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2023 / 11 • Mart 2023

DEPREM, DİPLOMASİ VE DIŞ POLİTİKA

Tutku DİLAVER

Analist

Türkiyenin Kahramanmaraş kentinde meydana gelen ve 10 ili daha sarsan deprem felaketi neticesinde binlerce insan hayatını kaybetti, daha çok sayıda insan yaralandı. 4. Seviye alarm verilerek uluslararası çağrı yapan Türkiyeye desteğe ihtiyaç duyduğu bu zor günlerde pek çok devlet olumlu karşılık verdi ve hem arama kurtarma ekipleri hem de çeşitli yardımlar Türkiyeye gönderildi.

80 kadar ülkenin Türkiyenin çağrısına cevap vermesinin ardından bölgeye ilk varan ekipler Azerbaycan, Japonya ve KKTCden gelen arama kurtarma ekipleriydi. Kısa sürede 80 ülkeden de arama kurtarma ekiplerinin gönderilerek, Türkiyeye bu dönemde verilen desteğin sürdürüleceği açıklamaları yapıldı. Buna ek olarak Türkiyenin NATOdaki müttefikleri ile adaylık statüsünde beklediği AB üyesi ülkeler Türkiyeyi yalnız bırakmayarak arama kurtarma görevlerine destek misyonları gönderdiler. Öte yandan son zamanlarda PKK/PYD üyelerine karşı hukuki süreçlerin işletilmemesi nedeniyle NATO üyeliği üzerinden gerginlik yaşanan İsveç, ikili ilişkilerin yeniden canlanmaya başladığı İsrail, zaman zaman karşılıklı tansiyonun yükseldiği Yunanistan ve Karabağdaki işgalinin sona erdirilmesinin ardından ikili ilişkilerde normalleşmeye gidilen Ermenistanın deprem bölgelerine gönderdiği ekipler dikkat çekti. Öyle ki İsrailin gönderdiği insani yardım ve kurtarma misyonuna Zeytin Dalları adını verdiği görüldü.

Bu dönemde Türkiyeye dışişleri bakanları düzeyinde ziyaretler gerçekleştirildi. Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramovun ziyaretinin peşi sıra İsrail Dışişleri Bakanı Eli Cohen, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan, Bosna Hersek Dışişleri Bakanı Elmedin Konakoviç, Ürdün Dışişleri Bakanı Ayman Afadi, Özbekistan Dışişleri Bakan vekili Bahtiyar Saidov, Kuzey Makedonya Dışişleri Bakanı/AGİT Dönem Başkanı Bujar Osmani ve ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken Türkiyeye ziyaret etti. Bakanlar ziyaretleri sırasında deprem bölgesine de gittiler ve Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile görüştüler.

Özellikle Ermenistanın, uzun süredir kapalı bulunan Türkiye-Ermenistan sınır kapısı Alicanın açılmasıyla deprem bölgesine yardım tırları göndermesi ve Dışişleri Bakanı Mirzoyan ve özel temsilci Ruben Rubinyanın Türkiyeye ziyaret gerçekleştirmesi bazı analistler tarafından deprem diplomasisi olarak adlandırıldı. Türkiye ile Ermenistan arasında daha önce de benzer yardımlaşmalar olmuştu. 1988 yılında Ermenistan Sovyet

Sosyalist Cumhuriyetinde meydana gelen, Ermenistanda 25.000 kişinin hayatını kaybetmesine yol açan ve Metsamor Nükleer Santraline ağır hasar veren Spitak depremi esnasında gerçekleşmiş, Türk Kızılayı Ermenistana yardım göndermişti. 1999 yılında meydana gelen Gölcük depreminde yine Ermenistandan Türkiyeye insani yardım gönderilmişti.

Çavuşoğlu ve Mirzoyan deprem bölgesini ziyaret etmeden önce özel temsilcilerin de katılımıyla ikili bir görüşme gerçekleştirdiler. Bu görüşmeler sonrasında yapılan basın açıklamasında Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyanın, Cumhurbaşkanı R. T. Erdoğanı arayarak taziye mesajını ilettiğini, iki ülke arasındaki bu dayanışmanın umut vadedici olduğunu, hatta bunun nişanesi olarak tarihi İpek yolu köprüsünün iki ülkenin ortak çalışmasıyla yenileneceğini dile getirdi. Çavuşoğlu ayrıca Kafkasyadaki barış süreci hakkında da karşılıklı bilgi alışverişi yaptıklarını, Türkiye-Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki normalleşmede samimi adımlar atılabilirse Doğu-Batı Orta Koridoru çerçevesinde de bölgesel kalkınma ve istikrar adına birlikte çalışılabileceğinden bahsetti. Mirzoyan ise konuşmasında ☀□ zor anda Türkiyede bulunarak bir kez daha bölgede barış inşa etme konusunda ve özellikle Türkiyeyle ilişkilerin tamamen normalleşmesi, diplomatik ilişkilerin kurulması ve Ermenistan ile Türkiye arasındaki sınırın tamamen açılması konusunda Ermenistan Cumhuriyetinin hazırlığını ve isteğini teyit ettiğini belirtti.[1]

Deprem diplomasisi olarak adlandırılan bu sürecin, Ermeni uzmanlar tarafından 2008 yılındaki futbol diplomasisinden farklı bir pencere olarak değerlendirildiği görülüyor.[2] Mirzoyanın ve Bakan Çavuşoğlunun açıklamalarından hareketle, mevcut gelişmelerin 2020 sonrası konjonktürde gelişen normalleşme sürecinin bir parçası olarak değerlendirilebileceği değerlendirilmeleri yapılıyor. Nitekim 2008 yılında ortaya çıkan süreçten farklı olarak mevcut süreç iki bakanın da açıklamalarından da anlaşılacağı üzere daha temkinli adımlarla ilerliyor. Karşılıklı sembolik adımların atılması ve dayanışma örneklerinin gösterilmesi bu açıdan önem taşıyor. 1999 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında da benzer bir dayanışmanın sonucunda iki ülke arasında o dönem var olan gerilimin yatışmasına vesile olduğu değerlendirmeleri de yapılıyor. Deprem sonrası insani amaçlarla Ermenistan- Türkiye sınırının açılması, dayanışma örneği gösterilmesi şeklinde olumlu gelişmeler olarak yorumlanıyor.

Öte yandan Ermenistan Dışişleri Bakanının söz konusu açıklamaları deprem felaketinin ilk günlerinde Meksika ve Fransa parlamentolarından Türkiye aleyhine belli çıkar çevreleri tarafından hazırlandığı anlaşılan tasarılar sonrasında kamuoyunun gözünde yapıcı bir gelişme oldu. Zira Meksika parlamentosunun 8 Şubat tarihinde, 1915 olaylarının niteliğine dair soykırım değerlendirmesi yapması talihsiz bir gelişme oldu. Meksika, Türkiyenin yaşadığı deprem felaketi sonrasında arama ve destek gönderen ilk ülkelerden biri olurken, parlamentodan çıkan karar hem insani açıdan hem de uluslararası hukuk açısından talihsizdi.[3]

Meksikada çıkan bu karardan bir gün önce de Fransa parlamentosunda Asuri ve Keldaniler hakkında başka isabetsiz bir karar daha alınmıştı. Bu kararın üzerine Fransanın meşhur hiciv dergisi Charlie Hebdonun Türkiyedeki binlerce kişinin hayatını kaybettiği deprem hakkında yakışıksız karikatürlere yer vermesi de ahlaki açından son derece uygunsuz bir

gelişme olarak kayda geçti.[4]

Türkiyenin büyük bir felaket ile sarsıldığı günlerde dost ve müttefik ülkelerde yaşanan bu gelişmeler kimi çevrelerin hassas zamanları bir fırsat olarak değerlendirme çabasında olduklarını da bir kez daha gözler önüne sermiş oldu. Nitekim Türk Dışişleri Bakanlığı yayınladığı açıklamayla tarihten husumet yaratmaya çalışan bazı çevrelerin gündemine hizmet etmek yerine, bu yanlış adımı düzeltme[5] şeklinde haklı bir çağrıda bulundu. Ancak söz konusu çıkar gruplarının faaliyetlerini sürdüreceği ve deprem diplomasisinin yarattığı dayanışma havasını yok etmeye çalışması potansiyeli de varlığını koruyor.

[1] Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlunun Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan ile yaptığı Ortak Basın Toplantısı, 15 Şubat 2023, Ankara, T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 15 Şubat 2023, https://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-mevlut-cavusoglu-nun-ermenistan-disisleri-bakani-ararat-mirzoyan-ile-yaptigi-ortak-basin-toplantisi--15-subat-2023--ankara.tr.mfa.

[2] Armen Grigoryan Diplomatic thaw between Turkey and Armenia?, Frederich Naumann Foundation, 21 Şubat 2023, https://www.freiheit.org/diplomatic-thaw-between-turkey-and-armenia

[3] No: 40, 9 Şubat 2023, Meksika Senatosunun 1915 Olayları Konusunda Aldığı Karar Hk. T.C. Dışişleri Bakanlığı, 9 Şubat 2023, https://www.mfa.gov.tr/no_-40_-meksika-senatosu-nun-1915-olaylari-konusunda-aldigi-karar-hk.tr.mfa.

[4] SC-1, 8 Şubat 2023, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Tanju Bilgiçin Fransa Senatosunda Asuriler ve Keldaniler Hakkında Kabul Edilen Bir Kararda Osmanlı Dönemine İlişkin Hukuki ve Tarihi Temelden Yoksun İthamlarda Bulunulması Hakkındaki Soruya Cevabı, T.C. Dışişleri Bakanlığı, 21 Şubat 2023, https://www.mfa.gov.tr/sc_-1_-fransa-senatosu-nda-asuriler-ve-keldaniler-hakkinda-kabul-edilen-bir-kararda-osmanli-donemine-iliskin-hukuki-ve-tarihi-temelden-yoksun-ithamlarda-bulunulmasi-hk-sc.tr.mfa.

[5] No: 40, 9 Şubat 2023, Meksika Senatosunun 1915 Olayları Konusunda Aldığı Karar Hk. T.C. Dışişleri Bakanlığı, 9 Şubat 2023, https://www.mfa.gov.tr/no_-40_-meksika-senatosu-nun-1915-olaylari-konusunda-aldigi-karar-hk.tr.mfa.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "DEPREM, DİPLOMASİ VE DIŞ POLİTİKA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 11. Mart 06. Erişim Ekim 31, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/DEPREM-DIPLOMASI-VE-DIS-POLITIKA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır